

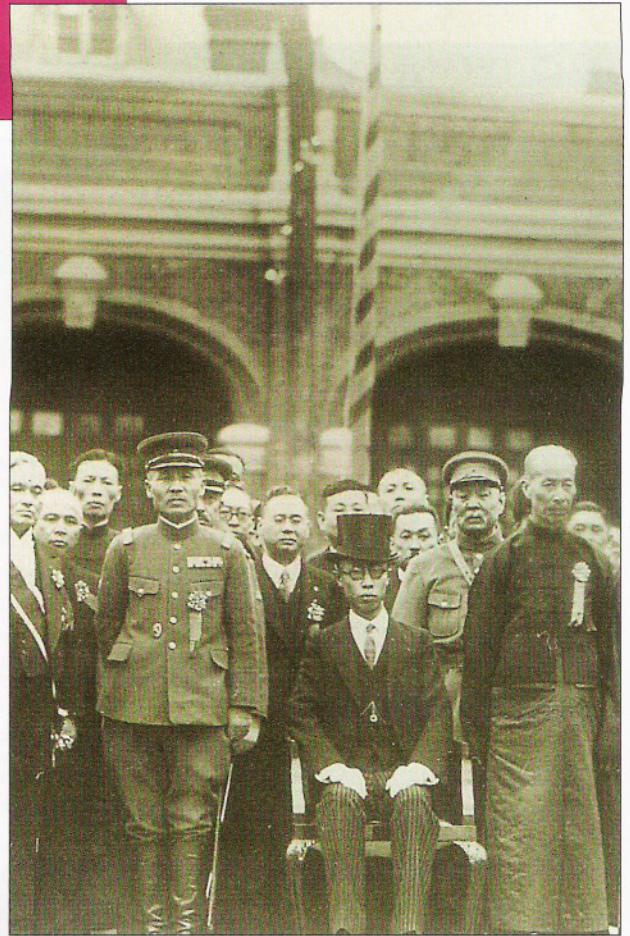
El despertar de la Xina

De l'imperi a la república nacionalista

El mil·lenari Imperi xinès es va mantenir inamovible fins al principi del segle XX. Aleshores la colonització europea va començar a forçar les portes de la Xina, que fins llavors eren tancades. En els primers anys del segle XX es va arribar a fer un repartiment de la influència sobre el territori xinès de les grans potències europees (França, la Gran Bretanya, Alemanya i Rússia), el Japó i els Estats Units.

La colonització exterior va provocar la desintegració de l'autoritat imperial i el descontentament de la població, però també va accelerar el canvi social i econòmic.

La situació va esclatar l'any 1911, quan l'últim emperador va ser deposat i es va proclamar la República.

L'últim emperador, Pu Yi.

La República xinesa

Ben aviat la República es va veure arrossegada cap a una espiral de violència que va situar aquest país immens als límits de la desesperació. Durant gairebé quaranta anys, els grups es van enfrontar en una lluita pel poder. Progressivament es van formar tres grans bàndols: el **conservador**, que aviat va instituir la dictadura del general **Yuan Shikai** (1911-1916); el **liberal reformista**, representat pel **Guomindang** i el seu dirigent **Chiang Kai-shek** (al poder del 1927 al 1949); i el **socialista popular**, escindit de l'anterior i afavorit pel Partit Comunista Xinès, al capdavant del qual es va situar **Mao Zedong**.

Al llarg dels anys trenta, el govern del Guomindang va dur a terme una política de reconstrucció, de desenvolupament econòmic i de reunificació de la Xina. Però alhora va ser un règim dictatorial, que va imposar una militarització de la vida pública i va aplicar una dura política repressiva. Dues grans amenaces van comportar l'enduriment del règim: en l'àmbit intern, l'expansió del Partit Comunista, contra el qual va entaular una autèntica guerra civil; i en l'àmbit extern, la invasió del territori xinès que va fer el Japó.

DOCUMENT 1

La Llarga Marxa

El dia 16 d'octubre de l'any 1934, uns 100.000 comunistes xinesos, homes i dones, van emprendre una de les marxes més extraordinàries de què es té notícia en la història de la humanitat. [...] Van iniciar una marxa a peu que va durar un any i que els va portar, després de fer una volta de 10.000 km a 12.000 km, fins a l'altre extrem de la Xina. Quan va començar la Llarga Marxa, imperaven entre els seus dirigents la disparitat i la desolació. [...] Les exigències de la Marxa van resoldre aquestes dissensions. En el seu decurs, Mao Zedong es va revelar com el líder més poderós. Durant la Llarga Marxa els comunistes xinesos van creuar onze províncies, van travessar rius turbulents, cadenes de muntanyes amb neus perpètuas, boscos i terres pantanoses.

J. MORENO: *La Xina contemporània, 1916-1990*

La revolució comunista

El liderat indiscutible de Mao Zedong al Partit Comunista Xinès es va imposar durant la Llarga Marxa (1934-1935), nom amb què es coneix la fugida de militants i militars comunists del setge del Guomindang.

El Partit Comunista va donar suport al govern de Chiang Kai-shek en la lluita contra el Japó, però quan va acabar la Segona Guerra Mundial, es va reprendre la guerra civil xinesa. La darrera guerra civil va concloure l'any 1949 amb la victòria comunista.

El règim que van implantar el Partit Comunista i Mao presentava algunes peculiaritats en relació amb el comunisme internacional, que van originar el *maoisme*: importància dels camperols, unió de les quatre classes revolucionàries, impuls revolucionari permanent, acció directa del Partit sempre amb el suport de les masses, i negació del liderat comunista internacional de l'URSS. A més, el govern va iniciar una política de desenvolupament econòmic que va fer possible la revolució agrària i el desenvolupament de la indústria. Amb el pas del temps es va demostrar el fracàs d'aquesta política.

ACTIVITATS I QÜESTIONS

Procés

- Descriu la situació de la Xina abans de l'any 1911.
- Explica l'evolució de la República xinesa: fases, partits en lluita, situació del país a l'època del Guomindang.
- Exposar com es va desenvolupar la guerra civil xinesa.
- Descriu les primeres mesures imposades pel règim de Mao.

Causes

- Quines causes van portar a l'enderrocament de l'últim emperador?
- Quines van ser les causes immediates de la revolució comunista? I les causes llunyanes?

Documents

- Explica la impressió que va voler transmetre l'artista amb el quadre sobre la Llarga Marxa.

Investigació

- Analitza el significat dels símbols de la nova bandera de la República Popular de la Xina.

La Xina: del maoisme al postmaoisme

El gran salt endavant

Zhu Enlai va pronunciar el febrer del 1957 el famós discurs de les cent flors que pretenia aconseguir un ràpid desenvolupament de l'endarrerida economia xinesa. En conseqüència, les comunes agrícoles s'agrupen i sorgeixen les comunes urbanes. A cada comuna hi ha cantines i menjadors col·lectius, escoles i llars d'infants, amb la qual cosa s'allibera una important mà d'obra femenina que comença a treballar a les grans explotacions agràries i a la indústria.

Els èxits inicials van ser espectaculars. Però tres anys després, coincidint amb la marxa dels experts soviètics, la producció d'acer davalla, la Xina ha d'importar blat, la qualitat dels productes és mediocre i es comprova que moltes de les obres públiques engegades no tenen cap mena de justificació.

Mao Zedong, «el Gran Timoner»

Mao Zedong (1893-1976) va ser president de la Xina fins al 1959. El seu pensament va marcar tota la vida xinesa fins a la seva mort. Les quatre línies essencials de la seva política són les següents:

1. *La Xina només ha de comptar amb les seves pròpies forces.* El marxisme ha d'adquirir els caràcters que s'ajustin millor a les necessitats de la Xina.
2. *Cal canviar l'home profundament.* La ideologia és més important que la producció. És preferible una persona «roja» a una d'experta.
3. *La massa té un paper decisiu en la revolució.* La multitud, quan es rebel·la, ens indica que posseeix la veritat, amb preeminència sobre els jerarques del partit.
4. *La revolució ha de ser permanent.* Sense una revisió permanent, la revolució finalment esdevé escleròtica i la societat jerarquitzada les elits.

La «revolució cultural»

L'any 1966 es va crear dins del Partit Comunista una oficina permanent de la «revolució cultural», amb l'objectiu de recuperar el fervor socialista. Mao va convidar els estudiants a convertir-se en els *guàrdies rojos* de la revolució, i denunciava la supervivència dels quatre llasts del passat precomunista: *mentalitat, cultura, costums i modes*. Els guàrdies rojos rivalitzen per esborrar les petjades burgeses: destrueixen monuments antics, cremen llibres, imposen confessions públiques als sospitosos en què reconeixen la seva desviació burgesa, estableixen camps de reeducació en el maoisme, etc. Amb els seus excessos ideològics, els guàrdies rojos van portar l'economia al caos.

La revolució cultural es va estendre per totes les províncies i va tornar a Mao el poder absolut sobre els quadres del partit. La difusió del pensament maoista va esdevenir una gegantina operació de propaganda i va tenir un acolliment entusiasta entre els esquerrans europeus, que van adoptar el *Llibre roig* de Mao com a catecisme de la revolució desitjada.

La Xina després de la mort de Mao

Després de la mort de Mao, els dirigents xinesos han mantingut el model socialista, però desenvolupen una política econòmica més pragmàtica i caminen pausadament cap a una economia de mercat, sempre controlada. El conductor del canvi ha estat Deng Xiaoping, que va ser apartat de la direcció del partit durant la revolució cultural, i posteriorment rehabilitat. Sota la seva direcció, la Xina va emprendre mesures com les següents:

- Va impulsar (1978-1979) una certa liberalització política coneguda com la **primavera de Pequín**.
- Va permetre la **crítica mesurada del maoisme** i es va fer el procés a «la banda dels quatre», on els col·laboradors més directes de Mao van ser condemnats pels excessos comesos durant la revolució cultural.
- Va donar **prioritat a l'economia** i al desenvolupament material.

Subsisteix, en canvi, una manca de llibertat política, i els moviments d'oposició, com la revolta estudiantil de Tiananmen, són durament reprimits.

L'aspecte de la Xina va canviant i s'hi han construït grans magatzems, bancs, etc.

DOCUMENT 2

Els tres bols

Als xinesos els agrada parlar utilitzant paràboles. Un dirigent em va dir: «Tres homes tenien un bol d'arròs cadascun: un d'acer, un altre de vidre, i el tercer, de fang. El primer, com que el seu vas és irrompible, el fa servir sense tenir-ne cura; el segon sap que el vidre es pot trencar i té una mica més de cura; el tercer, conscient de la gran fragilitat de l'argila, no abandona mai el seu bol per por que se li trenqui. El bol d'acer són les empreses de l'Estat i l'administració pública: els treballadors saben que són inamovibles, i sense recompensa per la seva diligència i sense sanció per la mandra, perden l'eficàcia. El bol de vidre són les cooperatives: els treballadors saben que l'eficàcia depèn de l'equip i que individualment no en són responsables. El bol de fang és l'activitat lliure del camperol que és amo de la seva terra, de l'artesà i del comerciant, que només tenen les seves pròpies forces. Nosaltres necessitem molts més bols de fang i molts menys d'acer.»

A. PEYREFITTE. *Le Nouvel Observateur*, 6-10-1984

ACTIVITATS I QÜESTIONS

Fets

- Resumeix la vida i el pensament de Mao.
- Explica els trets de la política xinesa durant els anys del «gran salt endavant».
- Quins van ser els objectius, les estratègies i els protagonistes de la «revolució cultural»?
- Quins trets defineixen la Xina després del 1976?

Anàlisi

- Per què ha canviat tant l'economia xinesa després de la mort de Mao?
- Per què l'obertura econòmica no es correspon amb una obertura política?
- Per què alguns comentaristes de premsa diuen que la Xina serà la gran potència del segle XXI?

Document

- Explica què vol transmetre el dirigent xinès quan explica a un occidental la paràbola dels tres bols.
- Quina posició van prendre altres intel·lectuals? Per què?